

Jauni MK noteikumi par IIN deklarācijām un to aizpildīšanu (3/37/18)

Jauno MK noteikumu normas būs piemērojamas, aizpildot jau 2018. gada ienākumu deklarāciju. Šajā rakstā – par svarīgākajām izmaiņām gada ienākumu deklarācijas (GID) aizpildīšanas kārtībā. Izmaiņas, kas skar saimnieciskās darbības veicējus, aplūkosim atsevišķā rakstā.

Izskatot MK noteikumu projektu, tā anotāciju, kā arī jaunās GID veidlapu, var secināt, ka ir plānots ieviest lielāku skaidrību vairākās jomās, kur likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” (IIN) normu piemērošana nebija īsti skaidra. Tas jo īpaši attiecas uz attaisnotajiem izdevumiem.

Attaisnoto izdevumu par izglītību un ārstniecības pakalpojumiem izmantošana

Saskaņā ar IIN likuma grozījumiem, kas stājušies spēkā šā gada 1. janvārī, attaisnoto izdevumu izmantošanā ir šādas izmaiņas:

1. Paša IIN maksātāja limits attaisnotajiem izdevumiem par izglītību, ārstniecības pakalpojumiem un ziedojuumiem ir 50% no apliekamā ienākuma apmēra, bet ne vairāk kā 600 eiro;
2. 600 eiro limits atsevišķi attiecas arī uz izdevumiem par katru IIN maksātāja ģimenes locekli,¹ kura izdevumi par izglītību un ārstniecības pakalpojumiem ir iekļauti IIN maksātāja GID;
3. Šajā limitā ir iekļauti izdevumi par zobārstniecību un plānveida operācijām.

Pašlaik IIN atmaksu par attaisnotajiem izdevumiem aprēķina, atmaksājot 20% no izdevumu apmēra, t.i., ja IIN maksātāja attaisnoto izdevumu apmērs ir bijis 1 000 eiro, tad viņam atmaksās 200 eiro.

Saskaņā ar MK noteikumu projektu un tā anotāciju:

1. Ja persona savā GID iekļauj arī izdevumus par saviem ģimenes locekļiem, tad visu attaisnoto izdevumu kopsumma nedrīkst pārsniegt 50% no IIN maksātāja apliekamā ienākuma. Turpretī 600 eiro limits attiecas uz katru ģimenes locekli un pašu IIN maksātāju atsevišķi, tātad katram 600 eiro. Piemēram, personai ar trim ģimenes locekļiem kopējais limits būs 2 400 eiro, ja vien tas nepārsniegs 50% no IIN maksātāja apliekamā ienākuma;
2. IIN maksātājs drīkst savā GID iekļaut ģimenes locekļa izdevumus par izglītību un ārstniecības pakalpojumiem, bet nedrīkst iekļaut ģimenes locekļa veiktos ziedojuimus. Ģimenes loceklīm šādi ziedojuumi ir jāiekļauj pašam savā GID, lai varētu izmantot atvieglojumu un saņemt IIN atmaksu;
3. Tā kā uz izdevumiem par izglītību un ārstniecības pakalpojumiem, kā arī ziedojuumiem attiecas viens limits, turpmāk visi šie izdevumi būs jāiekļauj GID D4 pielikumā. Tomēr tikai izdevumu par izglītību un ārstniecības pakalpojumiem pārsniegumu var pārnest uz nākamajiem taksācijas gadiem. Attiecīgi MK noteikumi nosaka, ka izdevumi par ziedojuumiem nav pārnesami un katru nodokļu gadu ir izmantojami pirmie;
4. Tā kā iepriekšējā IIN regulējumā izdevumu par izglītību un ārstniecības pakalpojumiem pārsniegumu varēja pārnest uz nākamajiem pieciem, bet šobrīd – tikai uz nākamajiem trim taksācijas gadiem, bija neskaidrība par izdevumu pārcelšanu, kas iekļauti GID iepriekšējos gados. MK noteikumu anotācijā ir iekļauts skaidrojums, ka jaunajā GID veidlapā būtu jābūt iespējai izmantot piecus gadus arī tos izdevumus, kas radušies pirms 2018. gada. Atbilstoši iepriekšējai praksei un GID veidlapai, mūsuprāt, 600 eiro limitam ir jāattiecas uz iepriekšējo gadu attaisnotajiem izdevumiem, kas pārcelti uz nākamajiem taksācijas gadiem. Tomēr konkrēti šāds norādījums ne MK noteikumos, ne anotācijā

nav iekļauts.

Progresīvās likmes piemērošana un pārrēķins

Līdz ar MK noteikumiem ir gūts apstiprinājums, ka progresīvo likmi piemēro algotā darba ienākumiem un citiem ienākumiem, kam IIN likuma 15. pantā nav paredzēta fiksētā likme, neņemot šos izdevumus vērā progresīvās likmes aprēķinā. Tajā neņem vērā arī IIN likuma 9. pantā minētos neapliekamos ienākumus un ārvalsts algotā darba ienākumus, kas ir neapliekami Latvijā saskaņā ar IIN likuma 24. panta septīto daļu.

Plānotajā GID veidlapā ir iekļauts arī vidējās svērtās likmes aprēķins, lai noteiktu IIN piemaksas apmēru tādam ārvalsts ienākumam, kam izmaksas valstī ir piemērots ienākuma nodoklis (gadījumā, ja vidējā svērtā likme Latvijā ir zemāka nekā ārvalstī).

Ienākumam pielīdzināmu aizdevumu iekļaušana GID

Ja IIN maksātājs ir saņēmis ienākumam pielīdzināmu aizdevumu saskaņā ar IIN likuma 8.¹ pantu, tad šāda aizdevuma summa ir iekļaujama ienākumā, kas pakļauts progresīvajai likmei un 22% papildlikmei.

Praktiski, lai piemērotu gan progresīvo, gan papildlikmi, šis ienākums GID pielikumos ir jānorāda divreiz:

1. D1 vai D2 pielikumā atkarībā no tā, vai ienākums gūts no Latvijas vai ārvalsts aizdevēja. Attiecīgi šo ienākumu iekļaus D lapas 1. vai 2. ailē un ņems vērā progresīvās likmes aprēķinā;
2. D1¹ pielikumā papildlikmes piemērošanai. Šajā pielikumā arī ir nepieciešams norādīt IIN likmi 22% apmērā.

Solidaritātes nodokļa pārrēķins

Iepriekš esam rakstījuši par kārtību, kādā solidaritātes nodokļa maksātājam pārrēķina solidaritātes nodokli, iesniedzot GID. D1 pielikumā arī turpmāk būs jāiekļauj Latvijā veiktā un no atalgojuma ieturētā VSAOI un solidaritātes nodokļa darba ņēmēja daļa, neveicot nekādas korekcijas. Solidaritātes nodokļa korekciju veiks D lapā:

- 5. rindā, kurā no VSAOI un solidaritātes nodokļa darba ņēmēja daļas atņems to solidaritātes nodokļa daļu, ko pārceļ uz IIN;
- 19. rindā, kurā avansā ieturētajam IIN pieskaitīs solidaritātes nodokļa daļu.

Solidaritātes nodokļa daļu, ko pārceļ uz IIN, nav paredzēts izdalīt atsevišķā D lapas ailē. Tomēr, tā kā līdz šim Elektroniskās deklarēšanas sistēmā GID veidlapā parādījās apakšsadaļas ar VID rīcībā esošajiem datiem, informācija par precīzu solidaritātes nodokļa daļu, kas pāriet uz IIN, būs, visticamāk, redzama D lapā kādā no apakšsadaļām zem 5. un/vai 19. rindas.

Solidaritātes nodokļa maksātājs, kas vēlēsies savu GID aizpildīt papīra formā, varēs iegūt no VID precīzu informāciju par koriģēto solidaritātes nodokļa darba ņēmēja daļu. MK noteikumi paredz, ka informāciju par solidaritātes nodokļa daļu, kas pārskaitīta IIN sadales kontā, varēs saņemt mēneša laikā pēc nodokļa maksātāja pieprasījuma saņemšanas, taču ne agrāk kā 1. aprīlī.

¹ **Gimenes locekļi ir vecāki, vecvecāki, laulātais, bērni un mazbērni (IIN likuma 8. panta 2.3 daļa)**